

Veronica Raimo

NIČ PRAVDIVÉ

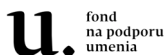
Preklad
Ivana Dobráková

Veronica Raimo

Nič pravdivé

Preklad tejto knihy vo forme štipendia podporil
z verejných zdrojov Fond na podporu umenia.

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo
alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri
e della Cooperazione Internazionale Italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore Ministerstva
zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce Talianska.

Veronica Raimo
NIENTE DI VERO

COPYRIGHT © 2022 by Veronica Raimo

TRANSLATION © Ivana Dobráková 2024

COPYEDITING Lucia Halová, Martina Kubealaková

COVER © Arriba!

SLOVAK EDITION © Inaque 2024

ISBN 978-80-8207-247-4

ISBN e-book 978-80-8207-248-1

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať
a rozmnožovať so zámerom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek
spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Veronica Raimo

Nič pravdivé

INAQUE

Venujem Cecilii, Glende a Milene

Prostredníctvom Roberta som spoznala morálnu
črtu typickú pre Yurokov: zahanbenie.
Nie pocit viny, nemám sa za čo
cítiť previnilo; iba zahanbenie. Očerveniete
od hnevu, prehltnete slová a snažíte sa to spracovať.
Musím sa poďakovať Robertovi za hlboký rešpekt,
ktorý živím voči zahanbeniu ako spoločenskému nástroju.

URSULA K. LE GUIN, *Indian Uncles*

Hovorí sa, že keď sa v rodine narodí spisovateľ, je s ňou koniec.

V skutočnosti z toho rodina vyjde bez problémov, ako tomu bolo od počiatku vekov, zatiaľ čo zle skončí spisovateľ pri zúfalom pokuse zabiť matky, otcov a súrodencov, len aby ich našiel vždy nemilosrdne živých.

Brat umiera mnohokrát za mesiac.
To matka mi volá, aby mi oznámila jeho odchod. „Tvoj brat mi nedvíha telefón,“ hlesne.

Práve telefón potvrdzuje v jej očiach naše zotrúvanie medzi živými, a ak ho nezdvihneme, neexistuje iné vysvetlenie než zlyhanie životných funkcií.

Keď mi zavolá, že brata viac niet, nechce, aby som ju upokojila, skôr sa chce len podeliť o svoj žiaľ. Spoločne trpieť je jej spôsob, ako byť šťastná: spoločná bolesť, bezvýhradná extáza.

Niekedy sú dôvody úmrtia banálne: únik plynu, čelná zrážka s autom, úder do hlavy po škaredom páde.

Inokedy je scenár zložitejší.

Na veľkonočný pondelok mi po jej telefonáte zavolať mladý karabinier: „Vaša matka ohlásila zmiznutie vášho brata, môžete mi to potvrdiť?“

Nepočuli sa približne dve hodiny. Bol na obede s priateľkou a matka sa zhrýzala, prečo nie je na obede s ňou, ktorá ho priviedla na svet.

Snažila som sa mladého karabiniera upokojiť, všetko je pod kontrolou. „Nie,“ vybuchol, „nič nie je pod kontrolou, na telefónnej ústredni si trhajú vlasy.“

Pri tej príležitosti brat ešte nemal byť mŕtvy, ale mal mať smrť na jazyku. Mal sa nachádzať v garáži potom, čo ho uniesli a mučili sadisti z Demokratickej strany. Len nedávno sa stal kultúrnym referentom na radnici v treťom rímskom obvode a z času na čas sa dostal do slovných prestreliek s kolegami zo strany.

„Nesmieš sa s nikým hašteriť,“ kládla mu matka na srdce.

„Mama, ja sa nehašterím, robím politiku.“

„Dobre, ale vždy sa napokon uzmierte.“

Keď sa matka ubezpečí, že jej syn stále žije, vždy sa cíti zahanbená. Tvári sa kajúcne ako dvanásťročná. Aj hlas má ako dvanásťročná. Ako by sme sa mohli hnevať na dievčatko?

„Myslíš, že by som mala doniesť karabinierom nejaké zákusky?“ spýta sa ma tenkým hláskom.

A tiež ktovie, prečo zavolala karabinierom a nie na políciu. Nemám odvahu to s ňou rozoberať, lebo by mohla telefonovať ešte častejšie. Hasičom, napríklad, alebo civilnej obrane. To jej nikdy nenapadlo.

Počas celého trvania paniky sa matka dohaduje s Bohom a zaväzuje sa k obetám. Nejesť sladkosti, nechodiť do kina, nečítať časopisy, nepočúvať Rádio 3, niekoľko dní, mesiacov, rokov. Momentálne nemôže chodiť ku kaderníkovi a dívať sa na televíziu. Inokedy je kombinácia žiadne Rádio 3 a žiadne sladkosti. Alebo žiadna káva a žiadne nové topánky. Rôzne to mení, páruje, je to pestré.

Idem za ňou, lebo som znepokojená.

„Ach, Verika, to si ty?“ Matka ma volá Verika. „Dúfala som, že prišiel tvoj brat.“

Stále býva v byte, kde som vyrástla, v obytnej štvrti na severovýchodnej periférii Ríma. V tej istej štvrti, kde sa jej syn stal kultúrnym referentom na radnici. Chcela by som ju presvedčiť, aby premenila aspoň jednu obeť na konštruktívnu činnosť: „Staň sa dobrovoľníčkou,“ navrhнем jej, „som si istá, že Boh s tým bude súhlasiť.“

Pokrúti hlavou a zároveň ma požiada, aby som pustila televíziu a povedala jej, čo sa deje vo svete. Zakryje si oči rukami, ale vidím, že na ňu poškuľuje medzi ukazovák a prostredníkom. Nahmatá ovládač a zvýši hlasitosť: „Veď nebolo nič počuť.“

Keď bol brat väznený sadistami z Demokratickej strany, rozochvená matka čakala na osudový telefonát: „Prisahala som si, že skočím z okna.“

„Úžasný nápad, mama. To by som oslávila Veľkonočný pondelok so zmasakrovaným bratom a rozpleštenou matkou.“

Zrazu sa ma zmocnia pochybnosti: „A keby odpravili mňa, tiež by si skočila?“

Ticho.

Nedíva sa na mňa, lebo si ešte zakrýva oči.

„Tak čo? Skočila by si?“

„Ale no tak, nepýtaj sa také hlúposti.“

Keď sa vrátim domov a opäť sa nad tým zamyslím, na scéne neuskutočnenej samovraždy čosi neseďí. V rodičovskom byte nie je jediné okno, z ktorého by sa dalo skočiť. Sú príliš malé, lebo boli všetky predelené múrom.

Otec bol posadnutý bezdôvodným predeľovaním izieb. Jednoducho v nich postavil priečku. Staval múry v izbách, inak sa to nedá povedať.

Štyria sme bývali v šesťdesiatmetrovom byte, z ktorého sa mu podarilo vydolovať tri spálne, obývačku, kuchyňu, jedáleň, verandu a dve kúpeľne spolu s dlhou mezanínovou chodbou s nízkym stropom, ktorá sa tiahla pozdĺž celého bytu. Výnimočne vysoká osoba by narážala do plafónu, ale nikto z rodiny takýto problém nemal.

Nemali sme skutočné dvere, iba posuvné bez zámky. Bolo to ako žiť v divadelných kulisách, izby boli iba naoko, napodobeniny pre divákov.

V istom období môjho detstva existovala moja izbička len v noci. Cez deň sa stáva predsieňou. Večer, keď som mala ísť spať, som zatiahla dvoje harmonikové dvere a zhodila na zem kus steny, čo bola vlastne sklápacia posteľ. Ráno všetko zmizlo, scéna sa zmenila. Premiestňovali sa panely, dvíhali opony. Následne moju izbičku presunuli do bratovej, bol to len hranol umiestnený v kúte, ako komora postavená horizontálne. Okno – ako všetky ostatné – v polovici prehradil múr: ak som chcela vykuknúť do sveta, musela som sa uspokojiť s krídlom veľkým ako dvierka hotelovej chladničky.

„Chcela som ti len povedať, že by si sa nepretisla cez okno,“ napíšem matke.

„Ďakujem, zlatko,“ odpíše mi, „zapamätám si to.“

Čítať som sa naučila v štyroch rokoch. V inej rodine by sa mi dostalo aspoň nejakej pochvaly, v tej mojej to bol celkom nepodstatný fakt, keďže brat sa to naučil okolo troch rokov a v štyroch poznal naspamäť všetky hlavné mestá sveta, mená amerických prezidentov v chronologickom poradí s dátumom uvedenia do úradu a hráčov Juve od roku svojho narodenia v 1975.

To, že si pri rozdeľovaní rolí ukoristil úlohu rodinného génia, mi v skutočnosti doprialo omnoho pokojnejší život. Matka tvrdí, že na možnosť ísť do školy o rok skôr, tak ako brat, som odvetila: „Nie, mama, ďakujem. Chcem byť ako všetci ostatní.“

Pochybujem, že by som bola v piatich rokoch natoľko uvedomelá, aby som vyslovila podobnú vetu, ale je pravda, že z istého hľadiska som vo svojom postavení nemusela nikomu nič dokazovať. Brat to nemal také jednoduché. Nezávidela som mu.

Matka často opakuje jednu anekdotu. Raz v reštaurácii si ako ešte ani nie trojročný zobral menu a začal ho deklamovať z výšky svojej detskej stoličky. Zdôrazňoval začiatok každého riadka, vedel vytušiť hiáty a správne zdvojoval spoluhlásky. Čašník, ktorý prišiel zapísať objednávku, len čakal s unudeným výrazom, až sopliak skončí svoje predstavenie. Keď sa brat dostal na koniec zoznamu zákuskov, čašník aj naďalej stál s perom v ruke a bez jedinej známky ohromenia.

„Takže, chcete si objednať alebo prídem o chvíľu?“

V tej chvíli malý génius, zachvátený frustráciou, zobral so stola pohár a začal ho hrýzť.

Matka je vždy veľmi hrdá, keď túto anekdotu rozpráva, a podobne ako jej trojročného syna ju popudí, ak niekto z prítomných neprejaví dostatočné pobavenie nad príbehom, až tak, že ho začne rozprávať od začiatku a vysvetľovať hlavné časti.

Keď nás predstavovala novým ľuďom, hovorila: „Tu sú moje klenoty.“ Často narážku nepochopili, a tak učiteľským tónom

predostrela celý príbeh Gracchiovcov, aby sa šťastná vrátila k svojej glose: „Tu sú moje klenoty!“

Klenoty však nie sú všetky rovnaké. Keď vymenovala neuveriteľné bratove schopnosti – osemslabičné poémy o Garibaldiho hrdinských činoch, rovnice o dvoch neznámych, dvoj-smerné krížovky bez rozdeľovacích značiek, partie *Master Mind* vyriešené v troch ťahoch –, prišla som na rad ja: „A Verika zas rada kreslí,“ hovorila. Bodka.

Nebola to ani pravda, ale keďže som neprejavovala v ničom jednoznačnú genialitu, rozhodlo sa, že viem obstojne kresliť. Aj dedko Peppino z otcovej strany zohral istú rolu pri vytváraní tejto ilúzie. Ako malej sa mi v *Krížovkárskom týždni* páčila iba rubrika Toto je moje dielo! Bolo treba vytvoriť kresbu na základe pár čiar už vytlačených v rámečku. Raz som nakreslila akéhosi mimozemšťana, ktorého starý otec považoval za mačku a prekrstil ho na Zvedavého kocúra. Ďalší mesiac mi daroval ilustrovaný zväzok La Fontaineových bájok s tým, že je to cena zaslaná časopisom *Krížovkársky týždeň* za môjho zvedavého kocúra. Už vtedy som vedela, že mi nehanebne klame, lebo som si prezrela ocenené kresby a nebola tam ani stopa po mojom mimozemšťanovi vydávanom za mačku.

Aj tak som sa z darčeka tešila a najmä som presvedčila samu seba, že ak môže klamať dedko, tým skôr môžem klamať ja. A tak som sa jedného dňa, zatiaľ čo som čakala, kým sa matke skončí učiteľská porada, votrela do triedy, kde sa pod lavicami sušili olejové maľby. Bola som tretiačka na základnej a toto boli maľby z tretej triedy na nižšej strednej. Prezrela som si ich jednu za druhou, zanechávala som malé odtlačky prstov na okrajoch, až som sa rozhodla, že ukradnem rozbúrené more a zasneženú horskú chatu. Mávala som výkresmi desať minút, fúkala som na ne a potom som si ich vložila do aktovky.

Otec mi kedysi daroval sadu temperových farieb a v jedno nedeľné popoludnie som sa rozhodla zrealizovať scénu. Po obede som sa zavrela v izbičke, tvárila som sa, že ma pochytil tvorivý záchvat. Vynorila som sa o pár hodín neskôr so svojimi dvoma

veľdielami. Nikto si nevšimol, že už sú suché ani že sú namaľované olejovými farbami a nie temperami, a už vôbec nie, že na zadnej strane je meno preškrtané modrým perom.

Rodičia boli takí nadšení z tých dvoch výkresov – ktoré mali ostať jedinými v mojej kariére –, že sa rozhodli zarámovať ich a zavesiť v predsieni.

Keď sme mali hostí, v istom okamihu ich vždy zaviedli do obrazárne v predsieni a pod váhou komplimentov nad mátožnou temnotou rozbúreného mora a romantickou osamelosťou horskej chaty som napokon nadobudla presvedčenie, že istú zásluhu na tom predsa len mám. To ja som sa rozhodla, ktoré obrazy ukradnem, nenechala som sa zviať čistými a detskými ťahmi štetcom ani banálnymi portrétmi šťastných rodín, stromčekov, idylických krajín. Už vtedy som vytušila, že mojím trpkým poslaním bude *Sturm und Drang*.

Tie dva obrazy ešte vždy visia v predsieni u matky. Keď som u nej a prejdem okolo nich, som v pokušení povedať jej pravdu, ale obávam sa, že by mi neuverila. Moje zriedkavé pokusy byť k nej úprimná nikdy neberie vážne, skôr na ne nazerá so zmesou podozrenia a súcitu. Keď si všimne moje rozrušenie pri obrazoch, podíde ku mne a pohladí ma po hlave, akoby som bola opäť dievčatkou, ktoré ich namaľovalo, hoci som tým dievčatkou nikdy nebola.

„Chceš, aby som ti kúpila plátno?“ spýta sa ma.

Niekedy si predstavujem, že podpis zaškrtaný mojou zločinnou osemročnou rukou sa znova vynorí ako v horore, že nepoškvrnený sneh horskej chaty sa zafarbí modrým atramentom. Inokedy si hovorím, že by som mala vziať obrazy, vybrať ich z rámov a pokúsiť sa rozlúštiť mená, vyhľadať ich na facebooku, s odstupom tridsiatich rokov sa ospravedlniť, napísať dlhý list vo forme románu:

Milí umelci, odpusťte mi. Ktovie, akým smerom sa ubral váš život. A ktovie, čo ste si pomysleli ráno, keď ste vošli do triedy a s očami ešte zvlhnutými spánkom vsunuli talentovanú ruku pod lavicu a nenašli tam výkres. To náhle prázdno! Strata viery

vo vesmír! Ach, teraz sa trápim, či moje klamstvo nesplodilo ďalšie klamstvá. Čo ste povedali učiteľke výtvarnej výchovy? „Prepáčte, pani učiteľka, niekto nám ukradol výkresy?“ Uverila vám alebo vás vysmiala? Neviem si nepredstavovať výsmech celej triedy, detskú krutosť, ktorá ponižuje tých najlepších. Takéto utrpenie ma ničí...

A okamžite tú myšlienku zaženiem.

S bratom sme sa obaja stali spisovateľmi. Nevieť, čo odpovedá na otázku, ako je to možné, ja hovorím, že je to vďaka všetkej nude, ktorú nám rodičia odovzdali.

Zatiaľ čo matka bola prehnane úzkostlivá, otec trpel subtilnejšou formou paranoje. Vďaka svojmu štúdiu chémie považoval svet za semenisko patogénov, pred ktorými sa treba neprešajne chrániť. Inak povedané, čo najmenej vychádzať z domu a dusiť sa medzi štyrmi stenami, teda v našom prípade medzi stovkou.

Mala som osem rokov, keď vybuchol reaktor v Černobyle. Moja rodina aj potom, čo krízový stav naoko pominul, ďalej žila ako v scenári postapokalyptického filmu, predstierala, že sa nenachádza v relatívne bohatom západnom meste, ale vo vedecko-fantastickej zóne X s vysokým stupňom zamorenia.

Pri každej solídnej katastrofickej zápletke, keď sa celý svet nakaží, záleží na jedinej veci: uchovať pokrvné putá, teda rodinu.

A tak nám otec tri roky bránil jesť ovocie a zeleninu, vajcia, čerstvé mlieko, zájsť do reštaurácie či kúpiť si kus pizze na ulici. Jediné povolené jedlo boli produkty v plechovkách, zabalené pred 26. aprílom 1986.

Nebolo jednoduché dodržiavať protokol, ale musím priznať, že to malo aj čosi do seba, cítila som sa vďaka tomu ako hrdinka v karanténe neviditeľnej všetkým ostatným. Ostať zatarasovaná v našom asanovanom byte a jesť tuniaka s fazuľou ako priekopníci, vymýšľať si nepravdepodobné výhovorky, keď som si išla robiť úlohy k spolužiačke a ponúkli mi olovrant, či overovať v supermarkete dátum balenia, akoby to boli tajné kódy vyhradené len nám vyvoleným.

Napokon sme mali všetci slušný deficit vitamínov a napriek tomu, že nás matka dopovala B-komplexom a K-karnitínom, nikto z nás nevyzeral zdravo. V každom prípade sme prežili. Nanajvýš sme mohli skončiť so skorbutom.

Vďaka prísnej rodičovskej výchove sme sa s bratom nikdy ne-naučili hazardné veci ako plávať, bicyklovať sa či korčuľovať, skákať cez švihadlo (stačil okamih nepozornosti a utopili by sme sa, rozbili si hlavu, zlomili nohu, obesili sa na švihadle).

Celé detstvo sme sa nudili zavretí v byte. Venovali sme sa tej činnosti tak intenzívne, že sa mala čoskoro stať existenciálnou pózou. Vedeli sme sa nudiť ako nikto iný.

Na dvore za domom sa vždy hrali decká a ich krik k nám doliehal ako beštiálny jazyk, ku ktorému sme nemali prístup. Špehovali sme ich z okienka, mlčky, pri zhasnutom svetle. Na striedačku sme vystrčili tvár pár centimetrov nad parapet (oba ja by sme sa tam nezmestili), a prudko sme sa stiahli, ak niektoré z detí zdvihlo zrak, aby sledovalo dráhu letiacej lopty. Desila nás predstava, že by nás mohli zazrieť, lebo pozvanie zísť dolu za nimi by sme nezvládli. Dvaja malí špióni zabarikádovaní v byte.

Smutné je, že sme sa nedokázali ani len vnímať týmto spôsobom. Napríklad, mohli sme to premeniť na hru, „Hahá, nezbadali nás!“, záchvev, že nás neodhalili, komentár, kto je najkrajší či najkrajšia zo skupiny, alebo keby sme aspoň cítili rozochvenú apatiu starcov sledujúcich robotníkov pri práci; ale my nič, boli sme len dve deti, ktoré sa vedeli výborne nudiť.

V našom utajení sme jedného dňa museli čeliť príšernej morálnej dileme. Deti na dvore kopali do ropuchy, akoby sa hrali s loptou. Najprv ju jednoducho položili do stredu a obkolesili ako nešťastníka, na ktorého to padlo v scénke šikany. Ropucha sa pokúsila o pár skokov, ale bolo jasné, že nemá žiadny plán úteku. Potom do nej kopla prvá noha z kruhu. Začali si ju prihrávať. K našej strážnej veži doliehali skôr pochabé výkriky než náraz topánok na bradavičnatú kožu zvierťa či plesknutie o asfalt, keď niekto minul, ale v mojej hlave bolo počuť všetko. S bratom sme sa počas tých nekonečných múk chytli za ruky. On sa asi modlil, počula som ho mumlať litánie, hoci sa neprekrižoval, lebo som mu nechcela pustiť ruku. Ja som len dúfala, že ropucha čo najskôr zgegne a vyslobodí nás z agónie.

Ani sme necekli. Alebo skôr, vedome sme sa rozhodli ani neceknúť. Ustráchaní a neschopní ako vždy. Takže pred týmto sa nás snažili rodičia ochrániť? Pred roztopašným objavením zla na dvore? Hrôza, hrôza!

Keď sme konečne objavili knihy, neponúkli nám druh úniku, skôr upokojujúce prestúpenie nudou. Takmer som ju videla, bielu a bahnistú: čítať bolo ako ponoriť sa do močiara mlieka. Ostávala som hodiny ponorená, kým aj telo neochablo, v stojatej vode, ktorá prenikla do pórov. Cítila som, že všetko náhle dostáva zmysel, fenomén prepodstatnenia, moje telo sa stávalo nudou. Nevedela som povedať, či sa mi kniha páčila. O to nikdy nešlo. Vlastne samotná myšlienka, že čítanie by mohlo prinášať potešenie, bola celkom zavádzajúca. Prečo si vyrábať zbytočné trápenie? Len jednej veci sa moja rodina desila viac než toxického oblaku z Černobyľa: hedonizmu.

No skôr než nás začali nudou dopovať knihy, s bratom sme vymysleli iné kratochvíle.

Domáci génius prišiel s hrou, ktorá zaberala naše popoludnia po mnohé letá. Počas siesty až do večere, keď sme museli vstať, sme ležali na bruchu vedľa seba na podlahe, podopierali sa laktami a so zošitkom pred sebou sme súťažili o čísla. Nehrali sme jeden proti druhému, ale skôr jeden pri druhom, lebo v hre nešlo o súperenie. V skutočnosti nešlo ani o spoluprácu. Podobalo sa to skôr na zenové cvičenie počítania oviec preskakujúcich ohradu, keď chcete zaspáť. Hodili sme kockou a zapísali si číslo, ktoré padlo. Trávili sme touto činnosťou celé hodiny. Zapálení, pohrúžení. Obaja sme boli veľkí fanúšikovia päťky, a preto jediné skutočné napätie hry spočívalo v nádeji, že päťka padne čo možno najviac krát. A dá najavo svoju nadradenosť. Ako som hádzala svoju kocku, pozorovala som brata, ako hádže tú svoju, a cítila som v jeho sústredenom pohľade nádej, že padne päťka, potom som sledovala jeho neochovejnú a čestnú ruku, ktorá zaznačila krížik pod číslom štyri. Sotva záblesk sklamaní v jeho očiach a neporušená viera v ďalší hod. Dávala som pozor, aby si nič nevšimol, a zaznačila som do zošitka krížik pod päťkou, kým som prstami zastrela svoju kocku s mizernou dvojkou. Bola som schopná podvádzať v zenovej hre, to nedávalo zmysel. A predsa som si nevedela pomôcť.

Keď nás rodičia zavolali na večeru a porovnávali sme si zošitky, vždy som so svojím počtom pätiiek vyhrala. Netuším, či brat vedel, že podvádžam, alebo si nedokázal ani len predstaviť podobnú prízemnosť. Snažil sa dešifrovať údaje a prekvapovalo ho, ako sa vymykajú každej štatistickej zákonitosti. Hľadal iné logické vysvetlenie, a tak spravil svoje prvé kroky v metafyzickom skúmaní. Ako mi mohlo padať toľko pätiiek? Potom ma potľapkal po pleci so slovami: „Šikovná.“

Často som rozmýšľala nad tým „šikovná“. Pýtala som sa

sama seba, či ide o princíp spojených nádob: či brat musel zo párkrát prehodiť „šikovná“, aby si mohol privlastniť všetkých „šikovných“, ktorých sa dostávalo jemu. Tiež mi napadlo, či nešlo o jeden z prvých prejavov jeho sarkazmu. Možno nechceného. Rozmýšľala som, či mi chcel naozaj povedať „šikovná“ pre tú iracionálnu náhodnosť, pre môj pokus narušiť nudu jeho nezmyselnej hry tým, že spravím čosi ešte nezmyselnejšie. Či mi nechcel povedať: Ako sa dostaneme z tejto detskej izby? Ako sa z nej dá vyslobodiť?

A skutočne, presne to som robila celý život. Zakaždým, keď som sa cítila zavretá v izbičke, v hre s pravidlami, nepokúšala som sa ujsť, ale narušiť logiku izby aj pravidiel. Predstavovať si nepravdivé veci, vyjadriť ich, vyprovokovať, až im sama uverím. Až uverím aj tomu, že na kocke môže vždy padnúť päťka, hoci to nie je na nič dobré.